

T.C.

**PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
İSLAMİ İLİMLER ENSTİTÜSÜ
MANEVİ DESTEK VE REHBERLİK
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS DÖNEM PROJESİ**

**AHİRET İNANCININ İNSAN PSİKOLOJİSİNE VE
DAVRANIŞLARINA ETKİSİ**

**Hazırlayan:
Hatice BEKMEZCİ**

DENİZLİ-2023

T.C.
PAMUKKALE ÜNİVERSİTESİ
İSLAMİ İLİMLER ENSTİTÜSÜ
MANEVİ DESTEK VE REHBERLİK
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
TEZSİZ YÜKSEK LİSANS DÖNEM PROJESİ

AHİRET İNANCININ İNSAN PSİKOLOJİSİNE VE
DAVRANIŞLARINA ETKİSİ

Hazırlayan:
Hatice BEKMEZCİ

Proje Danışmanı:
Doç. Dr. Osman MUTLUEL

KABUL VE ONAY SAYFASI

Hatice Bekmezci tarafından hazırlanan “**Ahret İnançının İnsan Psikolojisine ve Davranışlarına Etkisi**” adlı tezsiz yüksek lisans dönem projesi danışmanlığında hazırlanmış olup ..... tarihinde son kontrolü yapılarak Pamukkale Üniversitesi İslami İlimler Enstitüsü Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı tezsiz yüksek lisans dönem projesi olarak kabul edilmiştir.

Danışman

İmza

Doç. Dr. Osman MUTLUEL

.....

Pamukkale Üniversitesi İslami İlimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ..... tarih ve ..... sayılı kararıyla onaylanmıştır.

.....

Doç. Dr. Harun ABACI

İslami İlimler Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYYANNAMESİ

Bu dönem projesinin tasarımı, hazırlanması, yürütülmesi, araştırmalarının yapılması ve bulgularının analizlerinde bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini; bu çalışmanın doğrudan birincil ürünü olmayan bulguların, verilerin ve materyallerin bilimsel etiğe uygun olarak kaynak gösterildiğini ve alıntı yapılan çalışmalara atfedildiğine beyan ederim.

Hatice BEKMEZCİ

ÖZET

Projenin Başlığı: Ahiret İnancının İnsan Psikolojisine ve Davranışlarına Etkisi	
Projeyi Hazırlayan: Hatice BEKMEZCİ	Danışmanı: Doç. Dr. Osman MUTLUEL
Kabul Tarihi: ....../....../2023	Sayfa Sayısı: 7 (ön kısım) + 19
Anabilim Dalı: Felsefe ve Din Bilimleri	Programı: Manevi Destek ve Rehberlik
<p>Ahiret inancı, ölümle başlayan ve cennetle ya da cehennemle son bulan süreci ifade etmektedir. Bireyler dünya hayatında yaptıkları bütün davranışlardan ahirette sorumlu olacaktır. Bu durum ahiret inancının bireylerin hayatını en çok etkileyen inanç esaslarından biri olmasına sebep olmaktadır. Ahiret inancı sorumlu olduklarını bireylere hatırlattığından onları duygusal, davranışsal ve psikolojik açıdan da etkilemektedir. Ayrıca ahiret inancı, okul müfredatında öğrencilere verilen bir kavram olduğundan küçük yaşlardan itibaren bireylerin aşına olduğu bir konu olmuştur.</p> <p>Ahiret inancı bireylerin duygularını kontrol etmelerine, psikolojik sorunlarına çözüm bulmalarına, doğru davranışlarda bulunmalarına, kendilerine ve çevrelerindeki insanlara zarar verecek davranışlardan uzak durmalarına yardım etmektedir. Bireyler davranışlarının sonuçlarından sorumlu oldukları bilinciyle düşünerek hareket etmekte ve kötü davranışlardan uzak durmaya çalışmaktadırlar.</p> <p>Öldükten sonra tekrar diriltileceğine ve bu dünyada iyi ya da kötü yaptığı her davranıştan ahirette hesaba çekileceğine inanan insan, özdenetim sahibi olur ve davranış bilinci kazanır. Sevap kazandıracak güzel davranışlar yapmaya ve günah kazandıracak yanlış davranışlardan kaçınmaya istekli olur. Böylece ahirete iman, kişinin olumlu davranışlarının artmasını sağlarken olumsuz davranışlarının da azalmasına katkı sağlayabilir.</p>	
Anahtar kelimeler: ahiret, ahiret inancı, insan psikolojisi, insan davranışları, insan duyguları, din eğitimi	

ABSTRACT

Title of the Project: Impact of Hereafter Belief on Human Psychology and Behavior	
Author: Hatice BEKMEZCİ	Supervisor: Assoc. Doç. Dr. Osman MUTLUEL
Date: 2023	Nu. of pages: vii (pre text) + 19
Department: Philosophy and Religious Studies	Subfield: Spiritual Support and Guidance
<p>"The belief in the afterlife refers to the process that begins with death and culminates in either heaven or hell. Individuals will be held accountable for all their actions during their worldly life. This circumstance leads the belief in the afterlife to be one of the most influential principles shaping individuals' lives. The belief in the afterlife reminds individuals of their accountability, thus affecting them emotionally, behaviorally, and psychologically. Additionally, since the belief in the afterlife is a concept taught in school curricula, individuals are familiar with it from a young age.</p> <p>The belief in the afterlife assists individuals in controlling their emotions, finding solutions to psychological problems, engaging in proper conduct, and avoiding behaviors that may harm themselves or others. Individuals, aware of the consequences of their actions, think before acting and strive to abstain from wrongful behaviors.</p> <p>Believing in being resurrected after death and being held accountable for every good or bad deed in this world allows individuals to possess self-discipline and consciousness of their behavior. They become willing to engage in good deeds that earn merit while avoiding wrongful acts that accumulate sin. Thus, faith in the afterlife can contribute to an increase in positive behavior and a decrease in negative behavior."</p>	
Keywords: hereafter, belief in the hereafter, human psychology, human behavior, human emotions, religious education	

KISALTMALAR

a.s. : Aleyhisselam

c.c. : Celle calalühu

DKAB: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi

H.z.: Hazreti

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

S : Sayı

s. : Sayfa

s.a.v. : Sallallahü Aleyhi Vesellem

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY SAYFASI	i
ETİK BEYANNAMESİ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
KISALTMALAR	v
ÖNSÖZ	vii
GİRİŞ	1
I. Araştırmanın Amacı ve Problem Durumu	1
II. Araştırmanın Yöntemi, Sınırlılıkları ve Önemi	1
BİRİNCİ BÖLÜM	2
AHİRETE İMAN	2
1.1. Ahiret Hayatının Varlığı	2
1.2. Ahirete İmanın Gerekliliği	3
1.3. Ahiret Hayatının Aşamaları	4
1.3.1. İnsanın Ölümü	4
1.3.2. Berzah	5
1.3.3. Kıyamet	5
1.3.4. Ba's	5
1.3.5. Mahşer	6
1.3.6. Hesap Günü	6
1.3.7. Mizan	6
1.3.8. Cennet veya Cehennem	7
İKİNCİ BÖLÜM	8
AHİRETE İMANIN BİREYLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ	8
2.1. Ahirete İmanın Davranışsal Etkileri	8
2.2. Ahirete İmanın Duygusal Etkileri	10
2.3. Ahirete İmanın Psikolojik Etkileri	11
2.4. Ahirete İmanın Din Eğitimi Açısından Etkileri	12
SONUÇ	15
ÖNERİLER	17
ÖZGEÇMİŞ	20

ÖNSÖZ

İslam dininde yer alan en temel inanç, tevhid inancıdır. Allah (c.c.)'ın varlığına ve birliğine iman etmeyi gerektiren tevhid inancına sahip olmak ise İslam'ın temel inanç esaslarından biri olan ahirete imanı da beraberinde getirir. Ahirete iman Allah (c.c.)'a imana anlam kazandırır. Çünkü Allah (c.c.)'a iman bütün inanç esaslarının temelidir. Allah (c.c.)'ın varlığını ve birliğini kabul etmeden meleklerle, kitaplara, peygamberlere ve ahirete de inanmak mümkün değildir.

Ahirete iman, dünya hayatından sonra başlayacak olan sonsuz hayatın varlığına inanmayı ifade eder. İslam'ın temel inanç esaslarından olan ahirete imanın dünya yaşamı ile de yakın bir ilişkisi vardır. Ölüm kavramı, herkesin karşı karşıya geleceği ve kimsenin kurtulma ihtimalinin olmadığı bir gerçekliktir. Ayrıca kişilerin dünyadaki hayatlarının bitme ve ahiret hayatlarının başlama anını ifade eder. Dünyanın sonu kıyamet kavramıyla ifade edilir. Kıyamet kişilerin ömürleri boyunca yaptıkları davranışlardan dolayı hesap vereceği günü ifade eder. Kıyamet gününde verilen hesabın sonucunda kötü davranışların karşılığında cehennem, iyi davranışların karşılığında ise cennet vardır. İslam'da ahiret inancı genel olarak bu çerçevede incelenmektedir.

Ahiret inancı, kişilerin ömürleri boyunca yaptıklarından hesaba çekileceklerini ve hayatın bir sonu olduğunu gösteren bir inançtır. Hayatın içinde olan ve kişileri yakından ilgilendiren ahiret, kişilerin gündelik hayatını etkileyen bir olgudur. Bu yüzden ahiret inancının bireylerin davranışlarını ve psikolojilerini etkilediğini söylemek mümkündür.

Bu çalışmada; ahiret inancının genel hatlarından bahsedilerek, ahiretin aşamaları ve ahiretin varlığına inanmanın bireylerin psikolojilerine ve davranışlarına etkisi Kur'an-ı Kerim'den ayetlerle temellendirilerek açıklanmıştır.

Bu çalışmanın konu seçimi ve hazırlanma sürecinde bana destek olan sayın hocam Doç. Dr. Osman MUTLUEL'e şükranlarımı sunarım.

Hatice BEKMEZCİ

Denizli 2023

GİRİŞ

I. Araştırmanın Amacı ve Problem Durumu

Ahirete imanının insan psikolojisi ve davranışları üzerinde etkili olması kaçınılmaz bir gerçektir. Ahiretin bu etkileri ise araştırmaya değer bir konuyu oluşturmaktadır. Bu konuyu ele alan çalışmada; ahiretin bireyler üzerindeki psikolojik ve davranışsal etkilerini açıklamak amaçlanmaktadır.

Tolumdaki her birey, yeterli ve doğru ya da yetersiz ve yanlış ahiret inancının bireyler üzerinde etkili olduğu bilincinde değildir. Bu çalışmanın ortaya çıkmasına sebep olan temel problem, belirtildiği gibi toplumdaki insanların ahiretle ilgili yeterli bilinç düzeyinde olmamalarıdır.

II. Araştırmanın Yöntemi, Sınırlılıkları ve Önemi

Bu çalışmada yapılan çıkarımların ve ulaşılan sonuçların etkilerinin gerçekliği somutlaştırılmamış gözlem ve araştırma boyutunda kalmıştır.

Bu çalışma araştırma yapılarak elde edilen sonuçlara dayandığından toplumdaki insanlara ulaşılamamış bu konu hakkındaki fikirleri alınmamıştır. Anket, görüşme, röportaj vb. çalışmalar yapılamaması araştırmanın sınırlı kalmasına sebep olmuştur.

Bu çalışma, toplumdaki bireylerin ahiretle ilgili görüşlerini ortaya koymakta ve ahiretin bireyler üzerindeki etkilerini inceleyerek açıklamaktadır. Ayrıca, çalışmanın sonunda bu çalışmada ele alınan problemin çözümü için öneriler sunulmaktadır. Çalışma, bu açıdan önem arz etmektedir.

BİRİNCİ BÖLÜM

AHİRETE İMAN

Ahret kavramı, Türkçe sözlükte “Dini inanışa göre, insanın öldükten sonra dirilip sonsuza dek kalacağı ve Tanrı’ya hesap vereceği yer; öbür dünya, öteki dünya, ahret.”¹ şeklinde, MEB dini terimler sözlüğünde ise “Dünya hayatındaki amellerin -söz, davranış ve eylemlerin- sonuçlarının alınacağı ve değerlendirileceği zaman.”² şeklinde tanımlanmıştır. İslam’ın temel inanç esaslarından biri olan ahirete iman ise ahiretin varlığına inanmayı ifade eder. Ahiret, insanın ölümüyle başlayan ebedi hayatı ifade eder. Ahirete imandan Kur’an-ı Kerim’de şöyle bahsedilmektedir: “Sana indirilene ve senden önce indirilene iman ederler ve ahirete de kesin olarak inanırlar.”³

İslam’ın temel inanç esaslarından biri olan ahirete iman, Kur’an-ı Kerim’de en çok bahsedilen hususlardan biridir. Konuyla ilgili bir ayette şöyle buyrulmuştur: “İşte ahiret yurdu. Onu yeryüzünde haksız üstünlük kurmak ve bozgunculuk çıkarmak istemeyenler için hazırlanmış bulunuyoruz. İyi son, Allah’a karşı gelmekten sakınanların olacaktır.”⁴ Kur’an-ı Kerim’de insanın dünyada yaptığı tüm davranışların karşılığını ahirette alacağı, orada kimseye haksızlık yapılmayacağı sıklıkla vurgulanmaktadır. Allah’ın emirlerini yerine getirenlerin cennette ebedi mutluluğa ulaşacakları, Allah’ın emirlerine karşı gelip kötülük işleyenlerin cehennemde azap çekecekleri de ifade edilmektedir.

1.1. Ahiret Hayatının Varlığı

Ahiret inancı, Allah’ın varlığını kabul eden bütün din ve düşünce sistemlerinin temel iman esaslarından biridir. Bütün din ve inanç sistemlerinde ahiret inancı var olmakla birlikte, ölümden sonraki hayatın mahiyeti hakkında birbirinden çok farklı görüşler benimsenmiştir.

Allah tarafından gönderilen son ilahi din olan İslam, ahiret hayatının varlığı üzerinde önemle durur. İslam dininde, insanın dünya hayatının son bulmasından sonra başlayacak ikinci ve sonsuz bir hayatın varlığına inanmak, İslam’ın temel inanç esasları arasında yer almaktadır.

¹ “Türk Dil Kurumu | Sözlük” (Erişim 17 Kasım 2023).

² Milli Eğitim Bakanlığı (Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, 2009), “Dini Terimler Sözlüğü”.

³ Bakara, 2/4

⁴ Kasas, 28/83

Ahiret gününe iman, iman esaslarının temeli olan Allah'a imandan ayrı düşünülemez. Çünkü Allah'a iman etmek onun ilahi kitabımız Kur'an-ı Kerim'de bildirdiği hakikatlere de iman etmeyi gerektirir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'deki birçok ayette ahirete iman İslam'ın inanç esaslarıyla birlikte yer almaktadır. Konuyla ilgili bir ayette şöyle buyrulmaktadır: “Ey iman edenler! Allah’a, peygamberine, peygamberine indirdiği kitaba ve daha önce indirdiği kitaba iman edin. Allah’ı, meleklerini, kitaplarını, peygamberlerini ve ahiret gününü inkâr eden kimse iyice sapmıştır.”⁵

Bir başka ayette de buyrulduğu gibi “Rabbimiz Allah’tır, deyip de dosdoğru çizgide yaşayanlar, işte onların üzerine melekler şu müjdeyle inerler: 'Korkmayın, kederlenmeyin, size vaat olunan cennetle sevinin!' Biz, dünya hayatında da ahirette de sizin dostunuzuz. Orada, çok bağışlayıcı, çok merhametli olan Allah’tan bir ikram olarak sizin için canınızın çektiği her şey bulunacak, yine orada umduğunuz her şeyi elde edeceksiniz.”⁶

1.2. Ahirete İmanın Gerekliği

İnsanda bulunan sonsuz yaşama arzusu ahiretin varlığına inanmayı gerekli kılar. İnsan toplumsal bir varlıktır. İnsandaki adalet duygusu ve hakkını alma isteği insanların ahirete iman etmesini kolaylaştırır. Dünya hayatında adalet her zaman tam olarak tecelli etmemektedir. Bu tip durumlarda kişilerin haklarını alabilmeleri için mutlak bir adalete ve adil bir sorgulamaya ihtiyaç vardır. Bu ise ancak Allah’ın adaletiyle sağlanabilir. Nitekim Kur'an-ı Kerim'de çok küçük bir iyilik yapanların bile ahirette mükafatını alacağı veya çok küçük bir kötülük yapanların bile yaptıklarının cezasını çekecekleri açıkça belirtilmektedir. Kur'an'da bu konudaki ayetlere şu örnekler verilebilir: “Bugün hiç kimse en küçük bir haksızlığa uğratılmaz. Sadece yapıp ettiklerinizin karşılığını görürsünüz.”⁷, “Kim zerre miktarı hayır yapmışsa onu (karşılığını) görür. Kim de zerre miktarı şer işlemişse onu (karşılığını) görür.”⁸

Allah’ın sonsuz merhamet sahibi olması ahirete imanı gerekli kılan sebepler arasındadır. Yüce Allah sonsuz merhametiyle insanı yoktan var etmiş ve ona dünya hayatında sayılamayacak kadar çok nimetler vermiştir. Yine sonsuz merhametiyle insana

---

⁵ Nisa, 4/136

⁶ Fussilet, 41/31-32

⁷ Yasin, 36/54

⁸ Zilzal, 99/7-8

doğru yolu gösterecek, onun dünya ve ahirette mutlu olmasını sağlayacak rehberler ve ilahi kitaplar göndermiştir. Bunula birlikte Allah'ın merhameti ve affediciliği bu dünya ile sınırlı değildir. Allah'ın merhameti "Rahim" ismiyle ahireti de kapsamaktadır. Allah'ın Rahim ismi "Yaratmış olduğu bütün varlıklara karşılıksız rızık veren, yarattıklarını koruyan, esirgeyen, bağışlayan ve merhamet eden, ahirette ise sadece mümin kullarına şefaata edecek olan."⁹ anlamına gelmektedir. Bu durum, ahirette Allah'ın Rahim ismiyle merhamet ve affediciliğine sığınmak isteyen Müslümanın ahirete inanmasını da gerekli kılar.

Yaptığı iyiliklerin zayı olmayacağına, kendisine yapılan kötülüklerin de cezasız kalmayacağına inanan insan ahirete inanmayı seçer. Cennet ve cehennem var edilmiş, aynı zamanda da Kur'an ayetlerinde tasvir edilmiş olması hem cehenneme gitmekten korkan hem de cennete kavuşmayı ümit eden insanın ahirete inanmaya yönelmesini sağlar.

1.3. Ahiret Hayatının Aşamaları

Ahiret, aşamaları olan bir süreçtir. Ahiret hayatının aşamaları, insanın ölümünden cennetle ödüllendirilmesine ya da cehennemle cezalandırılmasına kadar uzanır. Bu süreç içerisinde birçok aşama gerçekleşir. Kur'an-ı Kerim'in birçok ayetinde de ahiret hayatının aşağıda belirtilecek aşamalarından açıkça bahsedilmektedir. Bu aşamalar:

1.3.1. İnsanın Ölümü

Ölüm, "İnsanın hayatına canlılık veren ruhun bedenden ayrılması."¹⁰ demektir. Ölüm, insanın bedeninde gerçekleşir ve bedenin canlılığını kaybetmesini ifade eder. Fakat ruh, ölümden sonra canlılığını farklı bir alemde korumaya devam eder. Ölüm insan için dünya hayatının bitişini, ahiret hayatının başlamasını ifade eder. Ölüm konusuna Kur'an-ı Kerim'de de şöyle değinilmiştir: "Senden önce de hiçbir insana ölümsüzlük vermedik. Şimdi sen ölürsen onlar ebedi mi kalacaklar? Her can ölümü tadacaktır. Denemek için sizi kötü ve iyi durumlarla imtihan ederiz. Sonunda bize geleceksiniz."¹¹

---

⁹ Milli Eğitim Bakanlığı, "Dini Terimler Sözlüğü".

¹⁰ Milli Eğitim Bakanlığı, "Dini Terimler Sözlüğü".

¹¹ Enbiya, 21/34-35

1.3.2. Berzah

Berzah kavramı, “Ölümle başlayıp tekrar dirilme zamanına kadar sürecek olan ara dönem”¹² anlamına gelir. Bu dönem, halk arasında “kabir hayatı” olarak bilinmektedir. Berzah, insanın ölümünden mahşere kadar olan süreci ifade eder. Berzah aleminden Kur’an-ı Kerim’de de şöyle bahsedilmektedir: “Nihayet onlardan birine ölüm gelip çatinca, “Rabbim! Beni geri gönder de geride bıraktığım dünyada iyi işler yapayım” der. Hayır! Onun söylediği bu söz boş laftan ibarettir. Önlerinde, yeniden diriltilecekleri güne kadar bir berzah vardır.”¹³

1.3.3. Kıyamet

Kıyamet dini terimler sözlüğünde “Evrende bulunan her şeyin yok olmasıyla, ölen tüm insanların yaptıklarının hesabını vermek üzere diriltilecekleri zaman.”¹⁴ anlamına gelmektedir. Kıyametin ne zaman kopacağı kesin olarak bilinmemektedir. İsrail (a.s.)’in sura üflemesiyle kıyamet başlayacaktır. Kıyamet evrenin ve içindeki tüm varlıkların yok olmasını ifade eder. Kıyametle birlikte dünya hayatı sona erecek ve sonsuz bir hayat olan ahiret hayatı başlayacaktır. Kıyamet olayı Kur’an-ı Kerim’de şöyle tasvir edilmektedir: “Yüreklere hoplatan büyük felaket! Nedir o yürekleri hoplatan büyük felaket? Yüreklere hoplatan büyük felaketin ne olduğunu sen ne bileceksin? O gün insanlar, her biri bir tarafa uçuşan küçük kelebekler gibi olacaktır. Dağlar da atılmış renkli yünler gibi olacaktır.”¹⁵, “Gök yarıldığı zaman, yıldızlar saçıldığı zaman, denizler kaynayıp fışkırdığı zaman, kabirlerin içindekiler dışarı çıkarıldığı zaman herkes yaptığı ve yapmadığı şeyleri bilecek.”¹⁶

1.3.4. Ba’s

Ba’s sözlükte “Diriltme, uykudan uyandırma, topraktan çıkarma, canlandırma, ihya.”¹⁷ anlamına gelir. Ahiret inancında ba’s, İsrail (a.s.)’in ikinci defa sura üflemesi sonucunda insanların Allah (c.c.) tarafından yeniden diriltileceği zamanı ifade etmek için kullanılır. Ba’s kavramına Kur’an-ı Kerim’de şöyle değinilmiştir: “Sizler cansız iken size

¹² Milli Eğitim Bakanlığı, “Dini Terimler Sözlüğü”.

¹³ Mü’minun, 23/99-100

¹⁴ Milli Eğitim Bakanlığı, “Dini Terimler Sözlüğü”.

¹⁵ Kâri’â, 101 /1-5

¹⁶ İnfitâr, 82/1-5

¹⁷ Milli Eğitim Bakanlığı, “Dini Terimler Sözlüğü”.

O hayat verdiği halde Allah'ı nasıl inkâr edebiliyorsunuz? Sonra sizi öldürecek, sonra diriltecek, sonra O'na götürüleceksiniz.”¹⁸

1.3.5. Mahşer

“Sözlükte ‘bir topluluğu bulunduğu yerden zor kullanarak çıkarıp bir meydanda toplamak’ mânasına gelen haşir (haşr) kelimesi, “kıyamet gününde yeniden diriltilecek (ba’s) bütün varlıkların hesaba çekilmek üzere bir meydana sevk edilip toplanmasını ifade eder. Toplanılacak yere mahşer denir.”¹⁹ Mahşer kavramı, “Kıyamet günü ikinci kez sura üflendikten sonra bütün insanların diriltilerek mezarlarından kalkıp dünyada iken yaptıkları her şeyin hesabını vermek üzere toplanacakları yer.”²⁰ anlamına gelir. Mahşer kavramı hem ba’s sonrası insanların toplanacakları yeri hem de bu toplanmanın gerçekleşeceği zamanı ifade eder.

1.3.6. Hesap Günü

Hesap günü, “Dinen yükümlü insanların inançlarından ve dünyada yaptıkları iyilik ve kötülüklerden dolayı Allah (c.c.) tarafından ahirette hesaba çekilecekleri gün...”²¹ anlamına gelir. İnsanların yaptıkları hiçbir iyilik ve kötülük karşılıksız kalmaz. Yapılan amellerin karşılığı hesap gününde mutlaka alınacaktır.

1.3.7. Mizan

Mizan kavramı, “Ahirette insanların günah ve sevaplarının, iyilik ve kötülüklerinin tartılacağı manevi terazi”²² anlamına gelmektedir. Ahiret inancına göre hesap gününde mizan terazisi kurulacak ve bütün insanların amelleri bu terazide “tartılacaktır”. Biz, kıyamet günü için adalet terazileri kurarız; artık kimseye hiçbir şekilde haksızlık edilmez. Yapılan, bir hardal tanesi kadar dahi olsa, onu getirir ortaya koyarız. Hesap görücü olarak biz yeteriz.”²³ ayetinde de hesap gününün gerçekleşeceğine vurgu yapılmıştır.

---

¹⁸ Bakara, 2/28

¹⁹ “HAŞİR - TDV İslâm Ansiklopedisi” (Erişim 21 Aralık 2023).

²⁰ Milli Eğitim Bakanlığı, “Dini Terimler Sözlüğü”.

²¹ Milli Eğitim Bakanlığı, “Dini Terimler Sözlüğü”.

²² Milli Eğitim Bakanlığı, “Dini Terimler Sözlüğü”.

²³ Enbiya, 21/47

1.3.8. Cennet veya Cehennem

Cehennem, “İnanılması gereken şeylere inanmayan ya da inandığı halde iman etmeyen ve günahı affedilmeyen insanların ahiret aleminde cezalandırılacakları yer”²⁴ cennet, “Günahsız, günahları affedilen ya da günahlarının cezasını cehennemde çekmiş olan müminlerin, içerisinde sonsuza dek kalacakları yer.”²⁵ anlamına gelir. Cennet kavramı iyi amellerde bulunanlar için ödül, cehennem ise kötü amellerde bulunanlar için ceza niteliği taşır. İnsanların cennete veya cehenneme gitmesi ahiret hayatının son aşamasını oluşturur. “O gün geldiğinde Allah’ın izni olmadan hiç kimse konuşamaz. Onlardan kimi bedbahttır, kimi mutlu! Bedbaht olanlar ateştedirler, orada onlar her nefeste acıdan inleyip feryat ederler. Rabbinin dilediği hariç, onlar gökler ve yer durdukça o ateşte ebedî kalacaklardır. Rabbin gerçekten istediğini yapar. Mutlu olanlara gelince onlar da cennettedirler. Rabbinin dilediği hariç, gökler ve yer durdukça onlar da orada kesintisiz bir lütuf olarak ebedî kalacaklardır.”²⁶

---

²⁴ Milli Eğitim Bakanlığı, “Dini Terimler Sözlüğü”.

²⁵ Milli Eğitim Bakanlığı, “Dini Terimler Sözlüğü”.

²⁶ Hûd, 11/105-108

İKİNCİ BÖLÜM

AHİRETE İMANIN BİREYLER ÜZERİNDEKİ ETKİLERİ

Ahiret inancına sahip bireyler, hayatlarını Allah (c.c.)'in emir ve yasakları doğrultusunda yaşamaya özen gösterirler. Fakat ahireti hayatın içine entegre edebilmek için sağlam bir inanca sahip olmak gereklidir. Hayatı şekillendirirken ahiret hakkında doğru ve güvenilir bilgilere sahip olmak önem arz etmektedir. Bu da ancak bireylerin ahireti ve yaşamlarını sorgulamaları ve düşünmeleri ile gerçekleşebilir.²⁷

2.1. Ahirete İmanın Davranışsal Etkileri

Ahiret inancı, bireylerin yaptıkları iyi ya da kötü bütün davranışlardan kıyamet gününde hesaba çekileceğine inanmasını sağlar. Bireyler, hesaba çekildikleri davranışlarının sonucunda ödüllendirilerek cennete ya da cezalandırılarak cehenneme gideceklerini bilirler ve buna inanırlar. Ömürleri boyunca dikkatli ve özenli davranmaya çalışırlar.

Bir davranışın ortaya çıkmasının altında birçok sebep yatmaktadır. Bu sebeplerden biri güdülenmedir. Davranışların oluşmasında ve devam etmesinde güdülenmenin etkisi vardır. Ceza veya ödül gibi beklentiler davranışlara şekil veren kaynaklardandır. İnsanlar, bu beklentilerden dolayı korku, kaygı, ümit veya sevinç gibi duygularla yaşarlar.²⁸ Cezalandırılma veya ödüllendirilme, kişileri doğru davranışlarda bulunmaya ve kötü davranışlardan uzak durmaya iter.

Ahiret inancının bireylerin günlük hayatlarındaki davranışlarına olan etkisinin incelenebileceği durumlardan biri, kadına şiddettir. “İnsan davranışlarını kontrol altına alan ahiret inancı, kadına yönelik yapılan aile içi şiddetin önlenmesinde de büyük bir paya sahiptir. Kadına yönelik yapılan aile içi şiddet dinimizde günah olan bir eylemdir. İnsanda kontrol mekanizması rolünü üstlenen ahiret inancı erkeğe, eşine yapacağı şiddetten dolayı hesap vereceğini, yanına kâr kalmayacağını hatırlatarak şiddetin önüne geçmektedir. Ahiret inancıyla erkek, eşine karşı olan hak ve sorumluluklarının bilincine varıp, eşine

²⁷ Nevzat Çiçek, *Ahiret İnancının Sosyo-Psikolojik Yansımaları* (Konya: Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2009).

²⁸ Ali İlhan - Davud Işıkdoğan, “Din Eğitimi Açısından Ahiret İnancının İnsan Davranışları Üzerindeki Etkisi”, *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* XXVI/1 (2023), 29-45.

karşı daha merhametli muamelede bulunur.”²⁹ Bu durum, ahiret inancının bireylerin davranışlarına etki ederken aynı zamanda da sosyal hayatlarına da etkisi olduğunu göstermektedir. Ahiret inancı kişiler arası ilişkilerde verilen tepkileri de kontrol etmektedir. Kişiler ahiret bilincinden dolayı davranışlarına yani olaylara karşı verdikleri tepkilere dikkat etmektedirler.

Ahiret inancı, kişilerin yanlış davranışlarından dolayı bağışlanma istemelerine neden olur. Bağışlanmak isteyen kişiler tövbe yoluyla Allah (c.c.)’tan af dilerler. İslam dininde tövbe edildikten sonra aynı davranışın bir daha yapılmamasının istenmesi, bireylerin hatalarını tekrar etmemeye çalışmasını sağlar. Bu durum, kişileri yanlış davranışlardan uzaklaştırır. Aynı zamanda yaptıkları yanlış davranışlardan dolayı tövbe veya istiğfar etmeye teşvik eder. Bu durum Prof. Dr. Nevzat Tarhan’ın bir röportajında şu ifadelerle anlatılmaktadır: “Bir insanın ahiret inancı olmazsa, hesap verme duygusu olmazsa, bu insan gizli kötülük yapar. Vicdan için iç yasakçı denir. İç bekçi, iç gözlemci denir. Yani bu iç yasakçı, zihinsel bir jüri. Bu jürinin olması için, muhakkak bunu bir bilen ve kontrol eden bir güç olduğuna inanmak gerekiyor. Bu suç teorilerine göre, insan hesap vermedikçe her türlü kötülüğü yapma potansiyeli taşır. Bunun için, dış otorite bir noktaya kadar. Ama iç otorite Allah (c.c.) inancıdır, ahiret inancıdır. İlimizdeki otorite, iç motivasyonumuz ancak Allah (c.c.)’a karşı sorumluluğumuzdur. Allah (c.c.) inancını toplumdaki kaldırdığınız zaman, herkesin yanına bir jandarma koymanız gerekir. Şu anda toplumdaki Allah (c.c.) inancını kaldırın, hesap verme duygusunu kaldırın, var olan insan sayısı kadar da bekçi gerekir bu topluma. Bekçiye de bekçi koymanız gerekir.”³⁰ Ahiret inancı, toplumdaki bireyleri kötü davranışlarda bulunmaktan alıkoyar. Bireylerin ahiret ve Allah (c.c.) korkusuna sahip olması bu röportajda da belirtildiği gibi toplumda suç oranlarının düşmesine sebep olmaktadır.

Ahiret inancı, insan hayatına yön verir, düşünce ve eylemlerinde tutarlı hareket etmesini sağlar, kişiyi ölüm korkusundan uzaklaştırarak, hayatını daha anlamlı hale getirir. Ahiretin varlığına iman, insanın önüne cennete ulaşma ve cehennemden uzaklaşma hedefi koyarak hayatını bu plan ve hedefe göre şekillendirmesi gerektiği

---

²⁹ Ömer Karabacak - Yasin Ulutaş, “Ahiret İnancı Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet = Violet to Women in Family in Context of the Belief to Hereafter”, *Turkish Research Journal of Academic Social Science*
 Türk Akademik Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi IV/1 (2021), 24-28.

³⁰ Tarhan, Nevzat, “Ruhu teskin eden yegâne şey; Ahiret İnancı”, Aralık 2018.

bilincine ulaştırır. Böylece insan bencilik, kin, nefret, cimrilik, haksızlık yapmak, kul hakkı yemek gibi kötü davranışlardan uzaklaşırken, sorumluluk bilinciyle hareket eden, davranışlarını kontrol edebilen, sabırlı, merhametli bir bireye dönüşür.

2.2. Ahirete İmanın Duygusal Etkileri

Ahiret inancı içinde yer alan temel kavramlardan biri “ölüm”dür. Ölüm kavramı dünya hayatının bitişini ve ahiret hayatının başlangıcını ifade eder. Ayrıca ölüm, bütün canlılar için kaçınılmaz bir sonudur. Nitekim bu durum Kur’an-ı Kerim’de “Her canlı ölümü tadacak ve sonunda dönüp huzurumuza geleceksiniz.”³¹ ayetiyle anlatılmaktadır.

Ölüm hakkında düşünöldüğünde kişilerin aklına ilk gelecek olan kavramlardan biri “ayrılık”tır. Ölüm söz konusu olduğunda bu kavram sevilen kişilerden veya sahip olunan mallardan ayrılmayı çağırır. Fakat ahiret inancına sahip olan bir birey; ahirette, dünyada geride bıraktığı her şeye yeniden sahip olacağını bildiğinden bu korkuya kapılmaz. Bu durum, Kur’an-ı Kerim’deki “Allah (c.c.) da onlara dünya nimetini ve (daha da önemlisi,) ahiret sevabının güzelliğini verdi. Allah (c.c.), iyi davrananları sever.”³² ayetiyle açıklanmıştır. Ayrıca, sevilen kişilerle ahirette tekrar kavuşulacağı “Kişi sevdiği ile beraberdir.”³³ gibi hadislerle anlatılmaktadır. Hem hadislerde hem de Kur’an-ı Kerim’deki çeşitli ayetlerde bu konuya sık sık vurgu yapılmakta ve bireylerin ölüm, ayrılık ve ahiret hakkındaki soruları cevaplanmaktadır.

Ahirete iman, bireylerin duyguları üzerinde etkilidir. Bu duyguların başında öfke gelmektedir. Öfkenin kontrol edilememesi sonucunda ortaya çıkabilecek kötü davranışların ahirette cezalara sebep olacağı düşüncesi bireyleri öfke kontrolüne teşvik etmektedir. İslam tarihinde öfke ile ilgili en önemli örnek “Habil ile Kabil Kıssası”dır. “Mâide Sûresinde zikredilen Hâbil-Kâbil kıssası özetle şöyledir: Hz. Adem (a.s.)’in iki oğlu aralarında meydana gelen bir anlaşmazlık neticesinde kimin haklı olduğu bilinsin diye Allah (c.c.)’a birer kurban sunarlar. Allah (c.c.) birisinin (Hâbil) kurbanını kabul ederken diğेरinin (Kâbil) kurbanını kabul etmez. Kurbanı kabul edilmeyen Kâbil bunu hazmedemez, öfkelenir ve Hâbil’i öldürmekle tehdit eder. Hâbil kendi kurbanının kabul edilmesinin sebebini Allah (c.c.)’a karşı gelmekten sakınması (Takva) olarak açıklar. Hâbil, kardeşinin tehditlerine rağmen kendisinin benzer bir duyguya kapılmayacağını ve

---

³¹ Ankebut, 29/57

³² Al-i İmran, 3/148

³³ Buhari, Edeb, 96

kendisini öldürmeye teşebbüs etmesi halinde bile Kâbil'i öldürmeye yeltenmeyeceğini söyler. Sözlerine devam ederek kardeşine âhiret azabını hatırlatır. Kendisini öldürmesi halinde her ikisinin de günahını yüklenip cehennemliklerden olacağını, zalimlerin cezasının bundan başka bir şey olmayacağını söyler. Kâbil, Hâbil'in bu nasihatlerine kulak asmaz. Nefsinin kışkırtmalarına kapılıp Hâbil'i öldürür. Kardeşinin cesedini nasıl ortadan kaldıracığını ise yeri eşleyen bir karganın hareketinden ilhamla öğrenir. Ardından derin bir pişmanlık duyar.”³⁴ Bu kıssada da anlatıldığı gibi ahiret inancı kişileri suç işlemekten ve kötü davranışlarda bulunmaktan alıkoyar. Kıssada Hâbil'in Kâbil'e ahireti hatırlatması bu duruma örnektir. Ahirette hesap verileceği düşüncesi kişileri cezalandırılmalarına sebep olabilecek davranışlardan uzak durmalarını sağlar. Ahiretteki ödül ve ceza olgusu bireylerin duygularını kontrol etmelerine sebep olmaktadır. Öfke de kontrol edilmesi gereken duyguların başında gelmektedir.

2.3. Ahirete İmanın Psikolojik Etkileri

Ahirete inanmanın insan psikolojisi ve ruh yapısı üzerinde çok büyük etkileri vardır. Çünkü ahiret inancına sahip olan birey, iyi ya da kötü yaptığı her davranışın mutlaka hesabının sorulacağını, hiçbir iyiliğinin karşılıksız kalmadığı gibi, hiçbir kötülüğünün de karşılıksız kalmayacağını bilecektir. Bundan dolayı da kötü davranışlar yapmasına sebep olabilecek duygularını kontrol edecek her an nefis muhasebesi yapmaya ihtiyaç duyacaktır. Gizleyip sakladığı, kimsenin bilmediğini düşündüğü yanlış davranışlarının bile Allah'tan gizlenemeyeceğini bilecek duygularını kontrol altına alacaktır. Bunun sonucunda da duygusal huzura kavuşacaktır. Ahirete imanın bireylerin psikolojileri üzerindeki etkileri incelendiğinde ahiret inancının bireylerin ruh sağlığına da etkileri olduğu görülmektedir. “Din bünyesinde ruh sağlığına olumlu etkiler sağlayan inançların başta gelenlerinden biri de ahiret inancı olmuştur.”³⁵ Ahiret hayatının bireylerin psikolojilerine olan etkileri adalet arayışı, zor durumlarla başa çıkma, sıkıntılı zamanlarda ümidini kaybetmeme, yılgınlık göstermeme gibi durumlarda da kendini gösterebilmektedir.

---

³⁴ Mahmut Öztürk, “Öfke Kontrolünde Allah ve Âhiret İnancının Etkisi (Hâbil-Kâbil Örneği) = The Impact of Faith in God and the Hereafter on Anger Control (The Case of Abel and Cain)”, *Diyanet İlmî Dergi* LVIII/1 (2022), 33-60.

³⁵ Ümit Horozcu, “Âhiret İnancı ve İnsan Psikolojisi”, *Din ve Hayat: İstanbul Müftülüğü Dergisi* 16 (2012), 104-107.

Dünyadaki adalet her zaman en adil kararları vermek için yeterli olamayabilir. Bireyler dünya hayatında bazı adaletsizliklerle karşılaşabilirler. Böyle durumlarda ahiret inancı bireylere bir umut kaynağı olur ve onları rahatlatır. Ahiret inancı doğrultusunda ölümden sonra herkesin yaptıkları bütün davranışlarından sorumlu olacaklarına ve bireylerin mutlak bir adalet doğrultusunda hesaba çekileceklerine inanan bireyler dünyada haklarını alamadıklarını veya adaletsiz davranıldığına inandıkları durumlarda ahiretteki mutlak adaletin elbette tecelli edeceğini düşünürler. Bu durum bireylerin adalet arayışına cevap verirken aynı zamanda da adaletsiz durumlarda umutsuzluğa kapılmalarını da engeller.

Bireyler ömürleri boyunca her zaman iyi durumlarla karşılaşmazlar. Zorluklar hayatın bir parçası olduğundan kişiler zorluklar karşısında toparlanmaya ve içinde buldukları durumla sabırla baş etmeye çalışırlar. Zor zamanlardan geçen kişiler, psikolojilerini sağlam tutmaya çalışırlar ve kendilerine zarar verecek hareketlerden uzak durmaya özen gösterirler. Bireylerin özellikle kendilerine zarar verme güdüsünden uzak durmaları ve hayatlarına uyum sağlamaya çalışmalarının altında yatan sebep ahiret inancı ve böyle davranışların İslam dininde yasaklanmış olmasıdır. Bu durumdan Kur'an-ı Kerim'de şöyle bahsedilmektedir: "...Ve kendinizi öldürmeyin. Şüphesiz Allah (c.c.), sizi esirgeyecektir."³⁶ Kur'an-ı Kerim'de bireylerin kendilerine zarar vermesinin yasaklanması bu tip davranışlarda bulunan insanların ahirette sorumlu olduğunu göstermektedir. Ahirette sorumlu olunması ise bireylerin ahiret inancını zorluklara katlanmak için bir araç olarak görmelerini açıklamaktadır.

2.4. Ahirete İmanın Din Eğitimi Açısından Etkileri

Ahirete iman, bireylerin küçük yaşlardan itibaren çeşitli şekillerde öğrenmesi gereken kavramlardandır. Ahiret inancı, İslam'ın temel inanç esaslarından olması dolayısıyla her Müslümanın hâkim olması gereken konular arasında yer almaktadır. Ülkemizde de bu doğrultuda 4. Sınıftan itibaren çeşitli sınıf düzeylerinde ahiret inancı ile ilgili konular işlenmekte ve ahiret kavramı öğrencilere farklı yıllarda farklı içeriklerle sunulmaktadır.

Öğrencilerin "ahiret" kavramıyla karşılaştıkları ilk sınıf düzeyi 4. sınıftır. "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) dersi öğretim programının 4. sınıflar için olan kısmında

---

³⁶ Nisa, 4/29

ahiret inancı ile ilgili olan kazanımlar açıkça verilmemiştir. Ancak ikinci üniteye yer alan İslam'ın inanç esasları, Âmentü duası ve üçüncü üniteye yer alan Fâtiha sureleri ile dolaylı olsa da ahiret inancına yer verilmiştir.”³⁷ Müfredatta yer alan “İslam'ın İnanç Esasları” konusunun içeriğinde öğrencilere ahiret kavramının anlamından ve her Müslümanın ahiretin varlığına iman etmesi gereken olgulardan biri olduğu anlatılmaktadır. Amentü duası ve Fatiha sureleriyle de ahiret kavramının Kur'an'da yer alan kavramlardan biri olduğu gösterilmektedir. 4. sınıf müfredatında doğrudan bir konu olarak ahiret inancı dahil edilmemiş olsa da bu sınıf seviyesinde ahiret kavramından az da olsa bahsedilmesi öğrencilerin küçük yaşlarda bu kavrama aşına olmaya başladıklarını göstermektedir.

“Ahiret” kavramının bir konu ve ders içeriği olarak öğrencilerin karşısına çıktığı ilk sınıf düzeyi 7. sınıftır. 7. sınıf müfredatında ahiret inancı, ahiret hayatının aşamaları ve ahiret hayatının insan davranışlarına etkisi gibi konular yer almaktadır. Bu sınıf seviyesinde ba's, mizan, mahşer gibi ahiret ile ilgili kavramların tanımları yapılmakta ve bu kavramlar ayetlerle ve hadislerle açıklanmaktadır. Aynı zamanda ahiret hayatının insan davranışlarına etkisini inceleyen bir konunun müfredatta yer alması, öğrencilerin ahiretin hayatlarındaki ve çevrelerindeki etkilerini fark etmelerine ve ahiretle ilgili farkındalığa sahip olmalarını sağlamaktadır.

Lise düzeyinde ahiret kavramına 11. sınıf müfredatında yer verilmektedir. Bu sınıf seviyesinde ahiret hayatının varlığı ayetler ve hadislerle kanıtlanmaktadır. Öğrencilere dünya ve ahiret hayatı arasında dengenin kurulması gerektiği ve her ikisi için de çalışılması gerektiği anlatılmaktadır. 11. sınıf müfredatında yer alan konularla öğrencilere ahiretin varoluş ve hayatın anlamlandırılmasında önemli bir yer tuttuğu anlatılmaktadır. Bu durum 11. sınıftaki gençlere ahiret kavramının artık tanımlarla veya açıklamalarla değil dünya hayatını anlamlandırma konusunda bir kılavuz olabilmesi için farklı şekillerde anlatıldığını göstermektedir.

Ahiret kavramı Türkiye'de her okul düzeyinde yer alan bir kavramdır. Bu kavram öğrencilerin yaşları ve gelişim dönemleri doğrultusunda yıllar içinde ağırlaşarak veya konu içeriği değiştirilerek anlatılmaktadır. Bu durum öğrencilere çeşitli yaş ve sınıf

---

³⁷ Şule Kocalı, *Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersindeki Ahiretle İlgili Kazanımların Değerlendirilmesi* (İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2021).

düzeylerinde ahiret konusunun işlendiğini dolayısıyla da öğrencilerin bu kavrama aşına olarak yetiştiklerini göstermektedir. Ahiret kavramının anlamını bilen ve bu kavrama aşına olan öğrenciler hayatlarında bu kavramın etkilerini daha kolay görebilir ve ahiret kavramını hayatlarına daha kolay entegre edebilirler. Bu durum, ahiret bilincine sahip bireylerin yetişmesine neden olmaktadır.

SONUÇ

İnsan hayatının sona ermesi anlamına gelen ölümle başlayıp cennet ve cehennemle son bulan ahiret hayatı birçok basamağı olan bir süreçtir. Bu kavram kişilere, dünya hayatında yaptıkları iyi ve kötü bütün davranışlardan sorumlu olduklarını ve bunların bir gün karşılığını alacaklarını hatırlatmaktadır. Ahirete iman ise İslam'ın temel inanç esaslarından biridir. Bu yönüyle de bireylerin dini öğrenme aşamasında ilk öğrendikleri; hayatlarında davranışsal, psikolojik ve duygusal anlamda etkilendikleri kavramlardan biridir.

Ahiret inancı, kişilerin dünya hayatında yaptıkları bütün davranışlardan sorumlu olduklarını ve bu davranışları sonucunda cennetle ödüllendirileceklerini ya da cehennemle cezalandırılacaklarını içeren bir kavramdır. Bu yüzden ahiret inancı bireylerin yaşamlarını en çok etkileyen inanç esaslarından biridir. İnsan hayatının içinde yer alan ahiret inancının bireylerin yaşamlarını, psikolojilerini, hayata bakışlarını etkilemesi kaçınılmazdır.

Ahiret inancı bireylerin davranışları üzerinde etkilidir. Bireylerin yaptıkları davranışlardan sorumlu olmaları onları daha doğru ve iyi davranışlarda bulunmaya teşvik etmektedir. Bireyler sorumlu olacaklarını bildiklerinden daha iyi davranışlarda bulunmaya özen gösterirler. Ahiretin davranışlara etkileri bu çalışmada kadına şiddet bağlamında örneklenmiştir. Kadına şiddet İslam dininde günah olarak nitelendirilen bir davranıştır. Kadına şiddet, ahirette bireylerin aleyhine sonuçlar doğurabilecek durumlardandır. Bu yüzden ahiret inancına sahip bireyler kadına şiddet konusunda daha hassas olmaktadır.

Ahiretin bireyler üzerinde etkili olduğu durumlardan biri duygulardır. Ahirete iman, içeriğinde ölüm kavramını da barındırmaktadır. Ölüm kavramı beraberinde ayrılığı da getirmektedir. Ölümün ardından yaşanacak ayrılık olgusu kişilerin dünyada sahip olduğu maddi ve manevi varlıklarını, sevdiklerini geride bırakmalarını anlatmaktadır. Yeterli ve doğru ahiret inancına sahip olmayan bir birey ölümün bir son değil yepyeni bir başlangıç süreci olduğu bilincine sahip olmadığından ölüm korkusu yaşar. Fakat ahirete inanan bir birey, ölümün süreli bir ayrılık olduğunu ve ahirette sevdikleriyle mutlu ve huzurlu sonsuz bir hayatın kendisini beklediğini bildiğinden bu korkuya kapılmaz. Ahiretin bir diğer duygusal etkisi ise kişinin zararlı duygularını bastırmasına yardım etmesidir. Bu

çalışmada öfke duygusu üzerinden Habil ile Kabil örneği kullanılmıştır. Habil ile Kabil kıssasında öfke ve kıskançlık duygusunu bastıramayan Kabil, kardeşini öldürerek büyük bir günah işlemiştir. Bu kıssadan da çıkarıldığı gibi öfke kontrol edilmesi gereken bir duygudur ve ahirete iman eden birey duygularını kontrol edememesi halinde ortaya çıkacak sonuçlardan sorumlu olduğunu bilir.

Ahiret bireyleri psikolojik olarak etkilemektedir. Ahirete iman eden bireyler dünyada haklarını alamadıkları durumlarda ahirette Allah (c.c.)'ın mutlak adaletiyle haklarını alacaklarına inanırlar. Bu durum, bireylerin haksızlıklar karşısında umutsuzluğa kapılmasını engeller. Ahirette haklarını alacaklarına dair umut verir. Ayrıca zor süreçlerden geçen bireyler psikolojik olarak iyileşmeye çalışırken ahireti dayanak olarak kullanmaktadır. İslam'da bireylerin kendilerine zarar vermesi günah niteliği taşımaktadır. Ahirette işlenen günahların karşılığı olduğundan bireyler kendilerine zarar verecek davranışlarda bulunma dürtülerini ahiret inancı sayesinde baskılamaktadırlar.

Ahireti inancı Türkiye'de farklı sınıf seviyesinde farklı konu içerikleriyle öğrencilere Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) dersi müfredatında öğretilmektedir. 4. sınıf seviyesinde öğrencilere ahiret kavramı İslam'ın inanç esasları konusunda anlatılmakta ve Amentü duası ve anlamı konusunda da kısa bir şekilde bahsedilmektedir. 7. sınıf seviyesinde öğrenciler ahiret hayatının aşamalarını öğrenmekte ve ahiretin insan davranışlarına etkileri konusunda ahiretin hayatlarındaki yerini görmektedirler. 11. sınıf seviyesinde ise öğrencilere ahiret kavramı daha çok hayatın anlamını kavrama konusunda kaynaklık eden bir olgu olması yönüyle öğretilmektedir.

Sonuç olarak; bu çalışmada ahiret inancının bireylerin üzerindeki duygusal, psikolojik, davranışsal ve dini eğitim açısından etkileri incelenmiştir. Çalışmada bu olguların hepsi örnekler kullanılarak açıklanmış ve bu kavramların bireylerin üzerindeki etkileri tespit edilmiştir.

ÖNERİLER

Bu çalışmada bahsedilen ahiret inancının bireyler üzerindeki etkilerinin bireyler tarafından fark edilebilmesi ve ahiretle ilgili yeterli ve doğru bilgilerin elde edilebilmesi için:

- Ahiret inancı ile ilgili konuların okullarda ve din eğitimi verilen diğer kurumlarda öğrencilerin gelişim dönemlerine uygun şekilde müfredata entegre edilerek titizlikle uygulanması
- Ahiret inancı ve gerekliliğinin kitle iletişim araçlarında yayınlanan her türlü programda doğru şekilde işlenmesi sağlanarak insanların somut örneklerle bilinçlendirilmesi
- Ahiretin insanlar üzerindeki etkileri ile ilgili konuların vaaz, hutbe, sempozyum ve konferanslar yoluyla halka aktarılması
- Bireylerin ahireti ve ahiret inancının etkilerini daha kolay anlamalarını sağlayacak sosyal medya mecraları oluşturularak özellikle gençlerin dikkatinin konuya çekilmesi
- Hastane, huzurevi, hapisane gibi ortamlarda zor ve sıkıntılı zamanlar yaşayan insanlara ahiretle ilgili doğru bakış açısı kazandırabilecek manevi danışmanların sayılarının artırılması
- Ahiret bilincine sahip olmayan ebeveynler için “anne baba okulu” şeklinde bilgilendirme çalışmalarının yapılması

KAYNAKÇA

- Abuzarova, Ülker. “Ölümsüzlük Arzusu Bağlamında Ahiret İnancının Felsefî-Psikolojik Temelleri”. *Din Araştırmaları Jurnalı* 2 (2019), 153-166.
- Certel, Hüseyin. “Ahiret İnancının Psikolojik Temelleri”. *Akademik Araştırmalar: Sosyal Bilimler Dergisi* I/2 (1996), 42-46.
- Çiçek, Nevzat. *Ahiret İnancının Sosyo-Psikolojik Yansımaları*. Konya: Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Demirtaş, İbrahim. *Ahiret İnancının İnsan Üzerindeki Psikolojik Ve Sosyolojik Etkileri*. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Thesis, 2008. (TDV İslâm Araştırmaları Merkezi).<http://ktp2.isam.org.tr/detayilhtezt.php?navdil=tr&tidno=1060&tarama=+ahiret+inanc%C4%B1>
- “HAŞİR - TDV İslâm Ansiklopedisi”. Erişim 21 Aralık 2023. <https://islamansiklopedisi.org.tr/hasir>
- Horozcu, Ümit. “Âhiret İnancı ve İnsan Psikolojisi”. *Din ve Hayat: İstanbul Müftülüğü Dergisi* 16 (2012), 104-107.
- İlhan, Ali - Işıkdoğan, Davud. “Din Eğitimi Açısından Ahiret İnancının İnsan Davranışları Üzerindeki Etkisi”. *Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* XXVI/1 (2023), 29-45.
- Karabacak, Ömer - Ulutaş, Yasin. “Ahiret İnancı Bağlamında Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet = Violet to Women in Family in Context of the Belief to Hereafter”. *Turkish Research Journal of Academic Social Science*
 Türk Akademik Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi IV/1 (2021), 24-28.
- Karadaş, Çağfer. “İslâm’da Ahiret İnancı”. *Din ve Hayat: İstanbul Müftülüğü Dergisi* 16 (2012), 8-11.
- Kocalı, Şule. *DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİNDEKİ AHİRETLE İLGİLİ KAZANIMLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ*. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, 2021.
- Milli Eğitim Bakanlığı. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı, 2. Basım, 2009.
- Özarlan, Selim. “Ahiret İnancının İnsanın Anlam Arayışına Müspet Katkısı”. *Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 5 [Prof. Dr. Şaban Kuzgun Armağanı] (2000), 295-307.
- Öztürk, Mahmut. “Öfke Kontrolünde Allah (c.c.) ve Âhiret İnancının Etkisi (Hâbil-Kâbil Örneği) = The Impact of Faith in God and the Hereafter on Anger Control (The Case of Abel and Cain)”. *Diyanet İlmî Dergi* LVIII/1 (2022), 33-60.
- Pınar, Fatma. “İslam Düşüncesinde Ahiret İnancının Temel Dayanakları”. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* V (2016), 197-213.
- Tarhan, Nevzat. “Ruhu teskin eden yegâne şey; Ahiret İnancı”, Aralık 2018. <https://www.nevzattarhan.com/ruhu-teskin-eden-yegne-sey-ahiret-inanci.html#:~:text=>

Nevzat%20Tarhan%3A%20Ahirete%20inanana%20insan,adli%20birimleri%20bir%20%C3%B6l%3%A7ek%20geli%20%9Ftirdi.

Topal, Büşra Yürük. “İslam’da Ahiret İnancı ve Hayatımıza Etkileri”. *İnsani ve İslami Değerlerimiz*, 345-350.

Toprak, Süleyman. *Ahirete iman*. Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı, 2014. <http://ktp2.isam.org.tr/detayzt.php?navdil=tr&idno=332275&tarama=s%C3%B6l%20Cleyman+toprak>

Toprak, Süleyman. *Ahirete iman*. ;, 2018. <http://ktp2.isam.org.tr/detayzt.php?navdil=tr&idno=371678&tarama=s%C3%B6l%20Cleyman+toprak>

“Türk Dil Kurumu | Sözlük”. Erişim 17 Kasım 2023. <https://sozluk.gov.tr/>

Yeşilyurt, Temel - Taşdelen, Mehmet. “Ahiret İnancının Pratik Yansımaları”. *Kelâm Araştırmaları Dergisi*
 Kader X/2 (2012), 55-68.

Yüksel, Emrullah. “Mutlak Adâletin Tecelli Edeceği İnancı (Âhiret)”. *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*
 Darulfunun İlahiyat 3 (2001), 17-29.

ÖZGEÇMİŞ

KİMLİK BİLGİLERİ

Adı Soyadı: Hatice BEKMEZCİ

Doğum Yeri: Denizli

Doğum Tarihi: 01/03/1981

E-posta: haticebekmezci1@gmail.com

EĞİTİM BİLGİLERİ

Lise: Çal İmam Hatip Lisesi

Lisans: Selçuk Üniv. / İhahiyat Fak. DKAB Öğretmenliği (84,576 / 3,359) – 2003

PUANLAR

Lisans Gano: 84,576 / 3,359